

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

131. An aliqua species irregularitatis sit dispensabilis per Bullam
Cruciatæ? Et nota doctrinam huius Resolutionis, & promptè eam in mente
tene. Ex p. 4. tr. 2. res. 81.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Antonij, in *Catechif. Neap.* l. 1. capite 25. numero 15. Sanchez in *sum. tom. 2. l. 6. capite 17. numero 43.* Mitanda in *Man. Pral. tom. 2. quest. 33. art. 11. concl. 3.* Parisius de *resign. benef. lib. 8. quest. 7. numero 214.* Zerola in *praxi Episc. part. 1. verb. irreg. numero 13.* & part. 2. eod. verb. numero 7. Llamas in *sum. part. 1. capite 12. §. 35.* Beja part. 1. cas. 17. Zecchius de *cas. refer. cas. 1. de irreg. numero 40.* Graffius de *cas. refer. l. 2. cap. 17. numero 35.* Sanctarellus de *Iubil. cap. 7. dub. 5.* Chapeauilla de *cas. refer. part. 1. cap. 4. dub. 5.* Toletus *l. 1. cap. 85. numero 7.* Suarez in *3. part. tom. 5. disp. 40. sect. 3. numero 3.* Filiucius *tom. 1. tract. 11. capite 1. numero 9.* Reginaldus *tom. 2. l. 30. tract. 2. cap. 3. sect. 3. numero 24.* Molina de *ius. tom. 4. tract. 3. disp. 80.* Henriquez *l. 14. c. 17. n. 4. in Gloss. lit. L.*

2. Et ratio est primò: quia irregularitas non est censura, vt patet ex *cap. quarenti, de verb. signific. Ergo non includitur sub nomine censuræ in nostra Bulla. Secundo, quia Bulla vtitur his verbis: Vt possint absolueri à censuris, &c.* sed irregularitas non absoluitur, sed dispensatur: ergo, &c. Tertio, quia ita habet stylus Curie, qui nunquam sub nomine censuratum includit irregularitatem. Cæteras rationes vide apud citatos DD.

3. Secunda opinio affirmat, & docet, Confessarium per Bullam Cruciatæ posse dispensare in omnibus irregularitatibus prouenientibus ex delicto. Hæc sententia, vt obseruat Ioann. de la Cruz, *vbi infra*, est communis in schola Dni Thomæ: & illam docuit in Academia Salmantina, Canus, & Orellana, Viri eminentissimi, vt obseruat Vegha, *vbi infra*, & postea illam etiam docuerunt Salonius, Aragon, & Bañes in *2. 2. quest. 64. art. 8.* Medina in *part. 2. quest. 98. art. 4.* Ledesma in *sum. tom. 1. tract. de cens. cap. 1. concl. 3.* Corduba de *Indulg. lib. 5. quest. 43. dub. 4.* Fernandez in *exam. Theol. mor. part. 3. cap. 9. §. 14. numero 1.* Vegha in *spec. Curator. tom. 2. cap. 12. numero 323.* & in *sum. tom. 1. cap. 15. cas. 8.* Conradus in *resp. cas. conf. part. 1. quest. 355.* Ludouicus Carbo de *legib. l. 8. disp. 5.* Carrillo in *itin. ordinan. scilicet. 4. cap. 4. numero 8.* Guttierrez in *99. canon. l. 1. cap. 37. numero 6.* Naldus in *sum. verb. irregularis, numero 25.* & ex Societate IESV Ioan. Salas de *leg. tract. 15. sect. 1. concl. 2. numero 16.* cum Soto in *4. dist. 22. q. 3. art. 1.* Nugno in *3. p. tom. 2. tr. de Bulla, §. vlt.*

4. Et ratio est: quia aliqua irregularitates prouenientes ex delicto, dicuntur verè pœnæ, & censuræ: velut illa, quam contrahit celebrans, vel suscipiens Ordines in excommunicatione maiori, & similes. Patet hoc ex verbis, quæ habentur in multis Bullis, vt videre est in Bulla Pij IV. anno 1561. in qua conceditur Confessario facultas absoluedi ab excommunicatione, suspensione, & interdicto; & subditur; [Y de todas las censuras, y penas ecclesiasticas.] Distinguantur igitur supradicti Doctores inter irregularitates: nam vel irregularitas, vt dictum est, imponitur pro delicto, vel imponitur propter significationem, & indecentiam, qualis est illa, quæ ex bigamia, vel ex sanguinis effusione incurritur. Primam irregularitatem per Bullam putant esse dispensabilem: secundam minimè.

5. Quid ego sentiam, dicam breuiter. Prima opinio negatiua est probabilior. Secunda affirmatiua est probabilis: & ita illam vocauit nouissimè Vir doctissimus, Ioann. de la Cruz, in *direct. conf. p. 2. tr. de irreg. dub. 1. §. concl. 2.* & Rodriguez in *Bulla, §. 9. num. 29.* asserit, quòd sine scrupulo [puede ser consejada, y seguida.] Vnde, si aliquis illam tenere vellet, posset ad argumenta contraria sic respondere.

6. Ad primum, distinguendo: nam, si loquitur de irregularitatibus propter indecentiam incuris, verum est, quòd non includuntur sub nomine censurarum: factis autem, si loquitur de irregularitatibus ex deli-

cto prouenientibus; iam sunt veræ censuræ, vt dictum est.

7. Ad secundum respondet Vegha in *speculo, vbi supra*, sic asserens: [A cerca de la irregularidad, que in propriamente es pena pro culpa, bien puede el Confessor vltar deste verbo, Absoluo, y de luerte que diga: Ego te absoluo ab omni censura irregularitatis, imò quedaria neciamente: Dispensato tecum super irregularitate, si no es que à caso por especial comission del Prelado, le ayasido cometida dispensacion, como lo dizen Bañes, y Orellana.] Aliam solutionem huius argumenti inuenies apud Salonium.

8. Ad tertium respondet idem Salonius, non repugnare nostræ sententiæ stylum Curie Romanæ; quia Bulla valent, quod sonant; alioquin deciperentur fideles à Papa, quod nefas est suspicari, & irregularitates, de quibus loquimur, sunt censuræ, & pœnæ Ecclesiasticæ. Vel melius respondendum est, vt in simili casu respondet Fagundez Societatis IESV Theologus de *Prac. Eccl. tr. 2. l. 8. c. 8. n. 38.* quòd stylus Curie Romanæ fundatur in probabilitate contrariæ sententiæ; non autem tollit probabilitatem alterius.

9. Notandum est verò cum Salonio, *vbi supra, concl. vlt. ad arg. 6.* quòd talis sententia procedit etiam quoad alias Bullas, in quibus solum dicitur, vt possit Confessarius absolueri à censuris; & non additur vox illa: *A penis Ecclesiasticis.* Nam, vt constat, huiusmodi irregularitates reuert à sunt censuræ, cum Pius IV. vt supra diximus, in sua Bulla asseruerit, posse Confessarium absolueri à censuris, suspensionibus, & interdicto, [y de otras qualesquier censuras, y penas.] nec possit repeteri, præter excommunicationem, suspensionem, & interdictum, aliqua alia censura, quàm irregularitas, nullo modo negari potest irregularitates aliquas esse censuras.

RESOL. CXXXI.

An aliqua species irregularitatis sit dispensabilis per Bullam Cruciatam?

Et nota doctrinam huius Resolutionis & promptè eam in mente tene. Ex p. 4. tract. 2. Resol. 81.

§ 1. Negatiuam sententiam docent Doctores, quos citauit in *p. tr. de Bulla Cruciatæ, §. resol. 27.* quibus nunc addo Ægidium Trullench in *exp. Bull. Cruciatæ l. 1. §. 7. c. 2. dub. 17. n. 5.* & seq. & hæc opinio est probabilior.

2. Sed ego ibi affirmatiuam sententiam probabilem esse dixi, & præter Doctores quos adduxi, tenet etiam hanc sententiam nouissimè Petrus Cornejo in *3. part. D. Thom. tr. 5. de censur. in genere, disp. 1. dub. 2. diff. 1.* Dicendum est igitur per Bullam tolli non posse eam irregularitatem, quæ est pura inhabilitas, & quæ eb defectum leuitatis & representationis contrahitur, qualis est bigamia, homicidium iustum, & illegitimitas. Neque tolli posse eam irregularitatem, quæ simul est pœna & inhabilitas, qualis est illa, quæ contrahitur ex homicidio iniusto voluntario, vel mutilatione; solum ergo per Bullam tolli potest irregularitas, quæ est pura pœna peccati, & ideo Cornejo loco citato *tr. 5. de irregular. disp. 5. dub. 1. quest. 12.* docet irregularitatem ex iteratione Baptismi posse tolli per Bullam Cruciatam in foro conscientie, & quando delictum est occultum, quia cum imposita sit, propter culpam, & non propter significationem, habet rationem censuræ, & pœnæ Ecclesiasticæ: à quibus absolui potest per Bullam Cruciatam. Item *disp. 6. quest. vlt.* docet per Bullam tolli etiam posse irregularitatem incursum ex violatione censurarum, vt si aliquis sit suspensus, excommunicatione, &c. vnde *disp. 16.* asserit, quòd si quis ante etatem ordinatus est, & celebravit vixit

Bulla Cruciatæ, potest obtinere dispensationem ab irregularitate incurra, eo quod irregularitas hæc cen-
sura sit, & pena Ecclesiastica; & tandem disp. 7. dub. 2.
quæst. 1. docet posse tolli per Bullam Cruciatæ irregu-
laritatem, quam quis incurrit ministrando in Or-
dine quem non habet, quia talis irregularitas ha-
bet rationem censuræ, & pro confirmatione supra-
dictorum ne præmittas videre me ipsum ubi su-
pra. Vnde ex dictis in dicta resolutione apparet, non
tunc Turrianum in selectis disputationibus centur. 2.
cess. Theolog. dub. 29. asserere hanc sententiam esse im-
probabilem, quam communiter esse receptam in Scho-
la Dni Thomæ asserit Ioannes de la Cruz citatus in
dicta resolutione.

RESOL. CXXXII.

Enumerantur plures casus in quibus secundum opinionem
Dotorum Confessarius virtute Cruciatæ potest tollere
irregularitatem.

Primo quæritur, an virtute Cruciatæ aliqua irregularitas
sit dispensabilis?

Secundo, quis possit dispensare in hac irregularitate ite-
randi Baptisimæ?

Tertio, quomodo tollatur irregularitas ex violatione cen-
surarum?

Et an Prælatus regularis possit cunctis in hac irregula-
ritate dispensare ex vi suorum privilegiorum, & de
his sit occultum?

Quarto, qui potest in hac irregularitate dispensare ex il-
legitima Ordinum receptione, & usu?

Quinto, casum deducitur, & queritur, quis possit dispen-
sare in hac irregularitate contracta ex Apostasia, &
heresi?

Et tandem obicitur, quod in facultate absolventi con-
tenta in Bulla Cruciatæ non comprehenditur facultas
dispensandi, nam aliud est absolvere, & aliud dispen-
sare. Ex p. 10. tract. 1. 1. & Miscell. 1. Ref. 22.

1. Libi à nobis actum est, An virtute Bullæ
Cruciatæ aliqua irregularitas sit dispensa-
bilis? Et affirmativam sententiam saltem ex principio
censuræ, videlicet, propter auctoritatem plurimo-
rum Doctorum probabilem esse, putat novissimè do-
ctus, & amissimus Pater Bardi, in Bull. Cruc. part. 2.
in artic. 6. cap. 7. sect. 4. num. 35. & Castus Palau, tom. 4.
part. 1. p. 1. sect. 8. §. 4. man. 5. ibi: Oppositum probabi-
lius est.

2. Vnde in gratiam Curiosorum apponam hæc ali-
quas irregularitates, quas virtute Cruciatæ docet
Confessarius posse dispensare, in clytæ Academiæ Sal-
manticensis ornamentum, Magister Cornejo Carme-
litæ in 1. part. Dni Thomæ, tract. 5. de irregul. disp. 5.
dub. 1. quæst. 12. ubi loquens de irregularitate ex ite-
randi Baptisimæ, sic asserit: Quæres, quis possit dis-
pensare in hac irregularitate iterandi Baptisimæ? Di-
co primo, solum Papam, si delictum sit publicum; si
verò sit occultum, posse etiam Episcopum dispensare.
Hæc est communis doctrina, quæ colligitur ex Conci-
lio Tridentino sess. 14. cap. 6. de reformatione. Vbi notat,
quod licet secundum Baptisimæ fiat publicè; erit nihilo-
minus delictum occultum, si primus Baptisimus oc-
cultus sit. Dico secundo: sat probabile esse, hanc irregu-
laritatem posse etiam tolli per Bullam Cruciatæ in
foro conscientiæ, & quando delictum est occultum;
quia, cum imposita sit propter culpam, & non pro-
pter significationem; habet rationem censuræ, & pœ-
næ Ecclesiasticæ, à quibus absolui potest per Bullam
Cruciatæ.

3. Idem, loquens de irregularitate ex violatione
Censurarum, sic ait, disp. 6. quæst. vlt. Quæres, quomodo
Tome 17.

tollatur hæc irregularitas? Respondeo tolli, posse di-
spensatione Summi Pontificis: quamvis, si delictum
sit occultum; dispensatione Episcopi, ex Concilio Tri-
dentino sess. 24. c. 6. de reformatione, & etiam in foro conscienti-
æ, ex privilegio concessio in Bulla Cruciatæ, eod quod
irregularitas hæc Censura sit, & pœna Ecclesiastica:
quod ad Regulares verò, potest Prælatus cunctis in hac
irregularitate dispensare ex vi suorum Privilegiorum;
vt probat Sayrus lib. 7. cap. 9. num. 31.

4. Idem disp. 7. dub. 1. q. 2. loquens de irregularitate
ex illegitima Ordinum receptione, & usu; hæc scribit:
Quæres, quis possit in hac irregularitate dispensare?
Respondeo, quod, vt ascendat ad vltiores Ordines,
solum Papa dispensare valet: vt verò in susceptis mi-
nistret, proprius Episcopus dispensare potest ex con-
cessione ei facta in c. 2. de Clerico Excommunicato mini-
strante: quod si delictum occultum sit potest Episcopus
etiam quoad vltiores Ordines dispensare, ex
Concilio Tridentino sess. 24. cap. 6. de Reformatione.
Per Bullam autem Cruciatæ potest hæc Irregularitas,
quoad vtrumque effectum, tolli, quia habet rati-
onem censuræ.

5. Et idem omnes hos casus, & opinionem Cor-
nejo, videtur tanquam probabilem admittere Magi-
ster Lezana in summa tom. 3. verb. Bulla Cruciatæ, n. 30.
ubi hæc ait: Confessarius, virtute Bullæ Cruciatæ, non
potest dispensare in aliqua irregularitate, etiam illa,
quæ est purè pœna, quia Bulla sola solum concedit
auctoritatem absolventi à Censuris; & iuxta stylum
Curiæ nomine censuræ non venit irregularitas, nec
ipla est Censura. Nihilominus oppositum probabiliter
docent Cornejo, & plures graues Doctores apud Dia-
nam, in part. 1. tom. 11. Refol. 27. Quibus fauet, quod
in forma absolutiōnis tribuendæ semel in vita, & se-
mel in articulo mortis accipientibus Bullam, quæ po-
sita est in Summario ipsius per Commissarium Gene-
ralem edito, dicitur: Absoluo te & ab omnibus censuris,
& pœnis: verbum enim pœnis, dictas irregularitates
denotare videtur: Ita ille.

6. Vnde ad confirmationem supradictorum non
deseram hic apponere verba Magistri Texeda in Theol.
moral. tom. 2. lib. 3. tractatu 3. numero 178. fol. mibi 355.
Vbi sic ait: Infero, quod quando in Bulla, seu Pri-
uilegio datur facultas Confessoribus absolventi ab
omni censura, & pœna, & vi talis clausula, pos-
sunt absolvere poenitentes etiam ab irregularitate,
quæ in penam præcedentis culpæ statuta est, seu
in illa dispensare; quia vt bene Sotus in 4. distin-
ctione 12. quæstione 3. articulo 1. Syluester verb. Absolu-
tio 2. dicto... Gutierrez Q. Q. Canon. cap. 3. talis irregu-
laritas verè est censura; & propriè pœna ob cul-
pam incurram: ergo eo ipso, quod in Bulla, Iubi-
leo, aut Indulto conceditur facultas absolventi ab
omnibus censuris, & pœnis Ecclesiasticis, si non ad-
ficiatur aliqua restrictio, per quam excludantur ta-
les irregularitates, licitum erit ab illis absolvere, seu
in illis dispensare. Confirmari potest hoc, quia Pius V.
in Bulla edita anno millesimo quingentesimo septua-
gesimo primo concedit facultatem Confessoribus ab-
solventi ab excommunicatione, Suspensione, & In-
terdicto, & postea subdit: ab omni alia censura, ac
pœna Ecclesiastica; ergo præter illa tria datur alia
Censura, & pœna, à qua virtute Bullæ potest Confes-
sarius absolvere; alias enim superflue adderentur illa
alia verba. Quibus addo, quod in multis Bullis, & in-
dultis Pontificiis datur Confessoribus facultas, vt ab-
solvere possint ab omni censura, & pœna; & statim
subditur: excepta irregularitate homicidij volunta-
rij, & bigamiæ: Vnde, cum exceptio firmet regulam,
excepta Irregularitate homicidij, & bigamiæ, aliæ
irregularitates, & pœnæ comprehenduntur nomine
censuræ.

Sup. hoc in
tom. 7. tr. 2.
Ref. 301. & c.
Sup. hoc
præter do-
ctinam Re-
solutionum
annor. pri-
mæ huius
Ref. in tr. 5
tract. 3. lege
§. vlt. Reso-
lut. 58. & ibi
in tr. 5. ex
Resolut. 26.
§. Etiam vlt.
Et pro con-
tento à lin. 3.
ante fin. hu-
ius §. Item
di. p. 7. in
Resolutioni-
bus, & §. 5.
not. primæ
huius Ref.

Quæ hic est
sup. Reso-
lut. 130.

N A
B N I A
I I I V V
I I I